

Budapest,
1943.
nov. 10

V. évf.
45. sz.

Egyes
szám ára:
70 fill.

11/4.17

SULYOK MÁRIA

Játsza: Nemzeti Apollo, Szittyá

az Arany páva

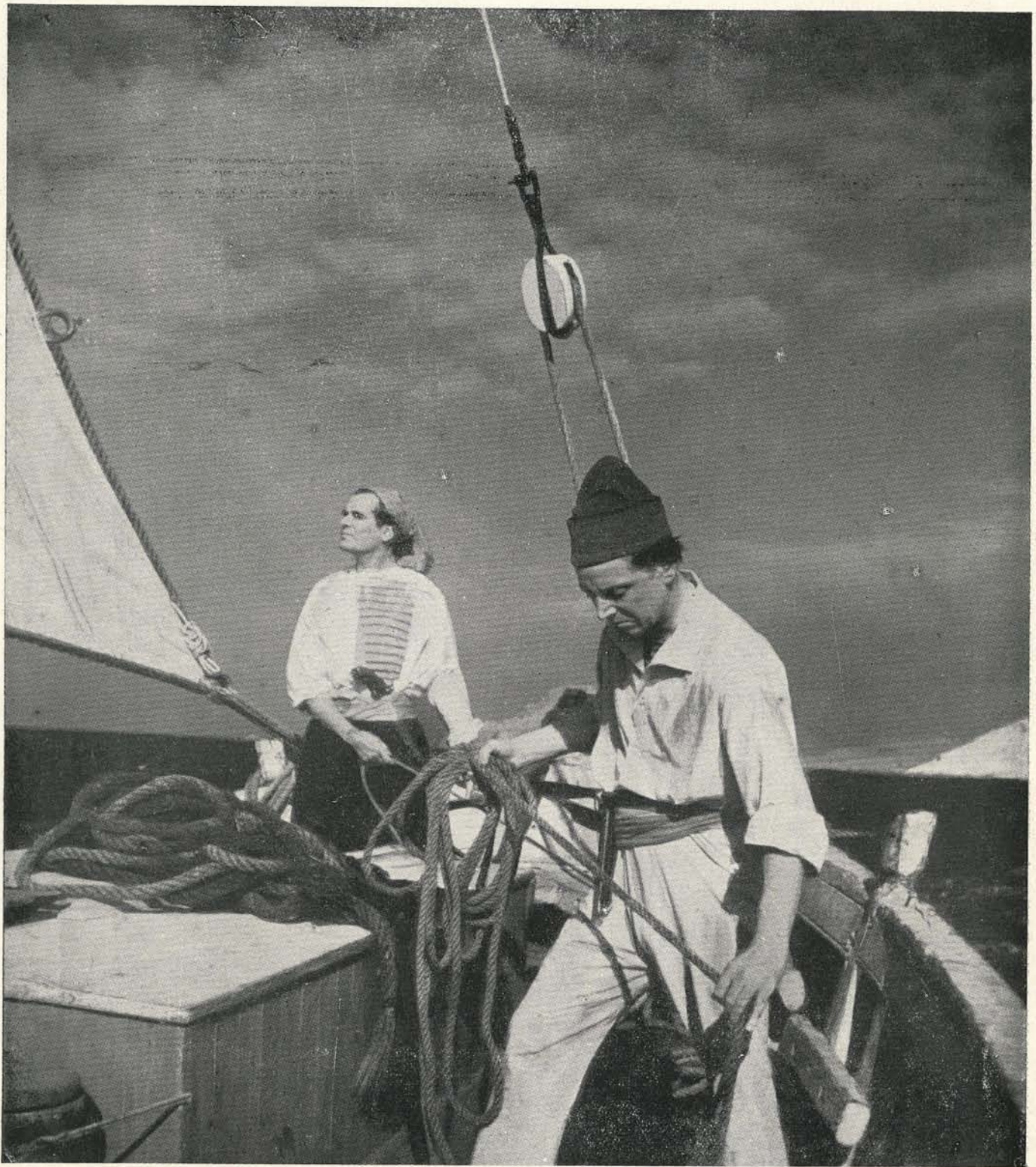
című film főszereplője

Gyártotta és forgalomba hozta:
Délbáb-Film, Rákóczi-út 9 T. 131-658

MILITÁRRIADÓ

SZERKESZTI
D. MATOLAY

GRÓF MONTE CHRISTO

Két teljes estét betöltő film, részenként 3000—3000 méter. Párisban 4 hónapig futott, sorrendben 21 másodhetes színház játszotta. Készült Marseillesben és Párisban.

Forgalombahozza: Siker film.

Produkción: francia Minerva film (Róma).

MAGYAR film

SZERKESZTI: Matolay K. Géza

FILMKAMARAI SZAKLAP
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VII., Erzsébet-körút 13. IV. emelet.
Tel.: 420-796, 426-576. Postatakarékp. csekksz.: 15410.
Előfizetési ár: egy évre 35 pengő, félévre 18 pengő.

V. ÉVFOLYAM 45. SZÁM — MEGJELENIK MINDEN SZERDÁN — BUDAPEST, 1943. NOVEMBER HÓ 10

A MAGYAR FILMEK SZINVONALÁNAK EMELÉSE

Irta: Matolay Géza dr.

IX.

Sokat foglalkozott annakidején a sajtó a sztárgázi kérdéssel, amelynek megoldására különböző »javaslatok« láttak napvilágot, főként azonban csak ellentétes vélemények hangzottak el. A vita továbbra is nyitva maradt és nem hiszem, hogy valaha is lezárul, amíg mai filmgyártási rendszerünk gyökeresen meg nem változik. Az aránytalanul magas gázsikat ugyanis a mai rálicitálás gyakorlat egyre fokozza és nem csökkenti.

A színész, amikor azt látja, hogy különböző kis vállalkozók versengenek érte és egymásra licitálnak a tiszteletdíj emelésében, bolond

volna, ha nem használná ki a részére mindenestre konjunkturális helyzetet. Ez a mai egészségtelen állapot csak úgy szűnhet meg, ha a magyar gyártóipar nem marad csak 8–10 tőkeerős, életképes cég. Ezek egyenként 5–6 filmet gyárthatnának minden évben. Így rendes előkészítéssel, átgondolt programmal dolgoznának s tudnának állandó alkalmazást biztosítani egész sereg színész és színésznő részére. Ugyanúgy szerződtenének éves szerződéssel, havi fizetés mellett művészeket, mint a színházak.

akinek egyedüli, vagy legalábbis főfoglalkozása a film. Elengedhetetlen kelléke ez a színvonal-emelésnek.

De hogyan lehet ezt megvalósítani akkor, amikor egy-egy vállalat évenként csak 1–2 filmet gyárthat? Ma nincs olyan cég (az egy Hunniát kivéve, amely 5 műtermi jogot kapott), amelyik a bizonytalan időben kiutalandó 1–2 műtermi lehetőségére előre, vagy méghozzá állandó havi fizetéssel szerződtené tudna színészeket. Mennyivel megváltozna azonban a helyzet, ha a jövőben csak 8–10 gyártó cég lenne s ezek mindegyikének megvolna a lehetősége éves szerződéssel lekötni néhány színészt!

Egyszerre megteremtődne az a törzs mozisínész gárda, amelyre mindig lehet számítani. Lennének típusok, akikre az író rászabhatja a szerepek egy részét és csak a többi művészt kellene a színházaktól szerződtenni.

Szükség van külön mozisínészekre

A jövő útja feltétlenül ehhez a megoldáshoz vezet és ezzel lekerül a napirendről a sztárgázsik problémája is, egyuttal pedig megszűnik az a nyomasztó gond, ami ma a filmgyártást megüli a színházi és filmszerződések ütközése miatt.

Ma valóságos örületbe hajtó türelemjáték, amíg a színészek színházi, rádió és film elfoglaltságait összeegyezteti a gyártásvezető, s amikor már azt hiszi, hogy minden rendben van, valamelyik színház váratlanul kítűz egy próbát... És kezdődik az egyeztetés előlről!

Gyártó és rendező tudja jól, hogy az ilyen nehézségek miatt hány-szor kell megalkudniok a körülményekkel és önmagukkal, művészi elképzelésükkel. Kénytelenek beérni kényszermegoldásokkal. — Vagy a szereplők némelyikét kell kicserélniök típusban kevésbé jóra, vagy el kell hagyniök olyan jeleneteket, amelyek pedig színesítettek volna a filmet stb.

Ezektől a nehézségektől és gondoktól csak akkor szabadulhat meg a magyar filmgyártás, ha lesz állandó, csak mozisínész gárdája. Az évi 45–50 magyar film megkívánja azt, hogy legyen legalább 25–30 olyan színész és színésznő,

A színház és film nem válhat el egymástól

Az, hogy lennének külön mozisínészek, még nem jelentené legkevésbé sem a színházi színészek kiküszöbölését a filmgyártásból. A színház és a film elválaszthatatlanul együtt kell, hogy haladjon. Ez a két művészet eddig is sokat adott egymásnak, s a jövőben még többet fog adni, hiszen a film fejlődési útjának csak elején van.

Alig akad olyan színészhetség, aki színpadi előképzettség nélkül értéket jelenthet a film számára. A színpad nagy és komoly iskola, amire minden színésznek szüksége van. Szüksége van arra is, hogy

érezze az élő közönség közvetlen reakcióit. A filmnél ezt sohasem kaphatja meg. Gépeken keresztül, hideg vetítésben, képben találkozik csak a nézővel, amely a moziban sokkal tartózkodóbb, kevésbé lelkes, mint a színházban. A hús melegsége, a vér lüktetése, az élet jelenléte hiányzik. És hiányzik a személyes élmény.

Hiába látunk vetített képen bármilyen gyönyörű tájat, az sohasem válik élménnyé. De ha azokat a tájakat magunk jártuk végig, feledhetetlenül belénk vésődik a kép

és kitörölhetetlen emlékké válik. A színész és a közönség közös, személyes élményt, lelki kapcsolatot, *igazi emléket csak a színházon keresztül kaphat*. Ezért nélkülözhetetlenül fontos a filmszínész szá-

mára is a színházi gyakorlat s az azzal összekapcsolódó *élmény*. Ez formál, érlel és csiszol. Az élet, a tapasztalat a legjobb rendező, akinek a tanítását nem pótolja semmi.

lehet kívánni az évi 1–2 műtermi lehetőséggel rendelkező cégektől, hogy még az utánpótlás nevelésél és tanítását is végezze. Egészen más volna a helyzet, ha a vállalatok előre kidolgozott programmok alapján *állandó gyártásra* rendezkedhetnének be. Ez esetben saját érdekük lenne a megfelelő utánpótlást biztosítani.

Bizonyos, hogy ha a vállalatok egyenkint 5–6 filmet készíthetnének évenként, *egyszerre megindulna a fiatal tehetségek fokozott kutatása és nevelése*. Minden vállalat versengene a *felfedezésben és igyekezne nemcsak új színészgenerációt nevelni, hanem biztosítani a szakemberek utánpótlását is*.

Az utánpótlás képzése, nevelése

Manapság egyre többen rohanják meg a filmgyártókat olyanok, akik máról-holnapra moziszínészek akarnak lenni. Különösen a hölgyek hiszik azt, hogyha valaki csinos és fiatal, azzal már jogot nyert a filmszerepléshez. És ebből a téves elképzelésből mennyi félreértés, csalódás és apró dráma fakad!

Kétségtelen, hogy utánpótlásra nagyon is szükség van. Fiatal tehetségek után kutat minden gyártó és örömmel állapíthatjuk meg, hogy az elmúlt két évben egész sereg tehetséges fiatal jelent meg a vetítővászonon, a fiatalok nevelése, szakszerű képzése azonban nem kielégítő.

Ennek oka ugyanaz, mint a többi baj forrása: *a sok kis cég*. A filmgyártás a mai rendszer mellett csaknem kizárólag *ad hoc* vállalkozás marad. Az alkalmi vállalkozásoktól pedig nem várhatunk mást, mint ami eddig történt, sőt — valjuk be — *a magyar filmgyártás a mostani körülmények között többet, jobbat alkotott és sokkal konstruktívabb munkát végzett,*

mint amennyit korlátozott lehetőségei, ezer nehézsége, s a kezére rakott béklyók mellett várni lehetett tőle. Mert nem csak a pillanatnyi üzleti haszonként dolgozott, hanem *építeni igyekezett a jövő útját, sokszor súlyos áldozatok árán is*.

Azt azonban természetesen nem

Teherbíró alapot kell lerakni

Az egészséges filmgyártási és filmkölcsonzési rendszer megalkotása tehát mindennél sürgősebb és fontosabb. A mai gyenge, alkalmi alapon összetákolt, pilléreknél alig nevezhető karókra nem lehet a magyar filmgyártás hatalmas, időtálló épületét felépíteni. Először komoly, megbízható, hozzáértő tervek szerint készült alapot kell lerakni. Az alapkőre ezt a mottót lehet rávésni: *»Több mozit és kevesebb gyártó céget!«*

Örömmel kell megállapítanom, hogy az illetékesek részéről a legnagyobb megértés kezd megnyilvánulni ebben az irányban és így remélhető, hogy a tervek mégis

meg fognak valósulni. Az idő azonban sürget. Minden napi késedelem bűn a jövővel szemben.

Közeledünk az év végéhez, a gyártó cégeknek már a jövő évad programjában kellene dolgozniuk, de sokan még azt sem tudják, hogy a közeli hetekben mikor kerülhetnek műterembe elkövetkező produkciójukkal!

Az a baj, hogy nincs egységesen, mindent egybefogó kéz, amely az ügyeket irányítaná. *Túlsok az apró hatáskör*, túlsok aki beleszóllhat és még többet vannak azok, akik illetéktelenül bele akarnak szólni a magyar filmgyártásba.

(Folytatjuk.)

MIT HOL JÁTSZANAK BUDAPESTEN

A pék felesége	Budai Apolló	Katyi	Körönd
Aranypáva	Nemzeti Apolló,	Kerek Ferkó	Atrium, Rádus,
Asszony a katedrán	Sziltya	Két asszony	Uránia
A varieté csillagai	Beleznay	Külvárosi Őrszoba	Kristály
Álomkeringő	Mesevár	Lezárt ajkak	Bethlen, Csaba,
Bajtársak	Barláng	Magyar	Duna, Ujbuda
Beata és az ördög	Éva	kívánsághangverseny	Adria, Baross,
Behajtani tilos	Anna	Megálmodtalak	Déliab, Ipoly, Toldi,
Botrány	Ráday, Rákóczi	Münchhausen	Turán
Csata	Kaszinó	Művészszerelem	Pest
Eladó birtok	Glória	Nászút hármashan	Kamara
Emberek a havason	Józsefvárosi	Régi szép idők	Capitol,
Éjjelre kiderül	Hazám, Korona,	Szerelmi láz	Alkotás
Éjjeli zene	Vitéz	Sziámi macska	Hungária
Félnapos boldogság	Nap	Tilos utakon	Pátria
Fények az éjszakában	Fórum	Vérbosszú	Andrássy, Attila,
Forradalom grófja	Damjanich	Zenélő malom	Béke, Belvárosi,
Gentryfészek	Tátra		Diadal, Homeros,
Gróf Monte Cristo	Omnia		Maros, Nép, Otthon,
Hajsza a tengeren	Erzsébet		Petőfi, Szivárvány,
Isten rabjai	Korzó		Tinódi, Turul,
	Tisza		Zuglói
	Hunnia, Kultúr,		Deák
	Népszínház, Plútó,		Székely
	Ugocsa, Palota		Nyugat
			Scala

Padányi-Gulyás Jenő:

Nem szabad szidnunk a magyar filmgyártást!

A magyar film képviselő-szemmel

Ezuttal a kormánypárt akadémia-utcai székházának hallójában beszélgettünk Padányi-Gulyás Jenő országgyűlési képviselővel, az OMME nagytudású mérnök-elnökével. Miről is másról lenne szó, mint a *politika aktuális kérdéseiről*. Am a belpolitikum mesgyéjét érintve, csak egy lépés, hogy beszélgetésünk fonala meg ne hűrkölődjék a *film témája* körül. Amikor pedig tényleg ráterelődik a szó, Padányi-Gulyás Jenő egy pillanatra megáll, egy-két másodpercig töprengeni látszik, majd az ő jellegzetes friss beszédmodorával rávágja:

— No jól! Nem bánom, beszél-gessünk a filmről, közelebről a magyar filmről!

Előre boesátjuk, hogy most nem, mint filmszakértőt kérdezzük a magyar film különböző területei felől, hanem a képviselő véleményét szeretnénk meghallani, így nem az OMME elnöke, hanem a magyar filmgyártás egyik legagi-

lisabb és legképzettebb törvényho-zója feleljen kérdéseinkre.

— Úgy hallottuk, képviselő Úr, hogy többé-kevésbé nyil-tan, de még inkább a kulisszák mögött bizonyos fokú szervezkedés folyik már most az amerikai film-gyárak leépített képviselőiteinél az elkövetkezendő békeévekre vonat-kozáon. Vajjon milyen vértezettél veszi fel majd a versenyt, illetve a késhegyre menő harcot a magyar film majd akkor, ha egyszer is-mét megnyílik az út bizonyos szá-mú amerikai óriás-film lepergeté-sére a filmszínházainkban?

— Tulajdonképen ez még na-gygon is a jövő litka. A becsületes üzleti szellem keretein belül való versengés csak javára szolgálhat a magyar filmnek. De tekintet nél-kül a külföldi versenyre, semmi sem változtatja meg majd a kívá-natos magyar hivatalos felfogás helyességét, hogy ugyanis a ma-gyar filmet pártolni fog kelleni minden erővel.

A pártfogolás realitásokban

— Miben állhatna a magyar film ilyenén való pártfogolása a hiva-talos kormánytényezők részéről? — kérdezzük tovább.

— Nagyon egyszerű eszközökben. Díjakat kellene kitűzni, műtermet adni, illetve azok számát újak építésével emelni, az igazán meg-érdemelt elismeréssel nem fukar-kodni. Az adózás terén a legmész-szebbmenő adókedvezményt bizto-sítani a gyártónak és ami a leg-fontosabb: hitelt nyújtani minden nehézség kiküszöbölésével. Kon-krétebben megvilágítva az elmon-

dottakat, mondjuk: a négy relativ — a többi film nivójához értem, — legjobb film rendezőjét segíteni a munkájában, de azután ez a se-gítség, tényleg segítség is legyen!

— Megfelelő rendszerűnek tartja képviselő úr a magasabb államve-zetést filmügyeinkben?

— Erre csak ennyit szeretnék fe-lelni: három miniszteriális tárcát neveztek meg a magyar film irá-nyítására, anélkül, azonban, hogy a három tárca közül bármelyik is tudná a felelősséget viselni film-jeink színvonalát illetően.

— Milyennek látja a jelenlegi filmkritikát?

— Szigorú és igazságos kri-tika fellélenül kell, — feleli Pa-dányi-Gulyás Jenő. — Másik lapra tartozik azonban az, hogy a ma-gyar filmek színvonalának emelé-sét elérhetjük-e azzal, hogy csak szidjuk a filmet, kezdve a színop-szis és a forgatókönyv írójától egé-szen a hangmérnökig. A jelenlegi filmkritika csak kisebb részében adja vissza a valót a filmről, hogy miért van ez így? Jól tudjuk ezt mindannyian! Nem szabad csak szidnunk a magyar filmgyártást, hi-szen a magyar film még mindig gyermekcipőben jár, akár mennyire is nagykorúsítani szeretnék azt jó egynéhányan. Filmgyártásunkat, mint már azt előbb is említettem, támogatnunk kell. Idézzük csak vissza az iskolában tanultakat: a magyar irodalom Kazinczy idejé-ben volt olyan stádiumban, mint a film van most nálunk. És Ka-zinczy naponta tíz levelet is meg-írt olyanokhoz, akiknek a neve még említésre sem jött az iro-dalomtörténetbe, csak azért, hogy mindenkit buzdítson a magyar nyelv és irodalom művelésére, gon-dolván, a sokból csak akad egy-egy, aki a nemzet nagy íróinak és költőinek méltó utóda lesz. Ka-zinczy buzdítása kellett előbb, hogy Gyulay később szigorúan bí-rálhasson! Tapasztalatból mond-hatom, hogy egy egész sereg kez-deményezés nem kapja meg azt az elismerést, amit pedig minden-képen megérdemelne.

— És milyen a mozilátogató kö-zönségünk kritikája?

— A háború következtében kétséget kizáróan romlott a mozi közönsé-gének bírálata és ez, — hozzátehe-tem, — a lehető legrosszabb befo-lyással van a filmek színvonalá-nak további emelkedésére.

Fokozat minőség szerint

— Hogy képzelné el a képviselő Úr az évi filmgyártás fokozatok szerinti minőségét?

— Az már nem egyszer bebizo-nyosodott, hogy mindenféle művé-szi terméknek csak csekély száza-léka remekel. De mindenképen el lehet várni, — ha negyven film el-készítését vesszük alapul egy gyár-tási év alatt, — hogy négy remek legyen, tíz jó, 26 pedig ne rontsa a közizlést.

BEMUTATÓFILMSZÍNHÁZAK MŰSORA

ÁTRIUM	Kerek Ferkó	XI. 9-16l	Palatinus
CORVIN	Kerek Ferkó	XI. 9-16l	Palatinus
DEÁK	Sziámi macska	X. 15-16l	Master
FORUM	Éjjeli zene	XI. 9-16l	Hunnia
KASZINO	Botrány	X. 21-16l	Budapest
KORZÓ	Gróf Monte Christo	XI. 8-16l	Minerva
NEMZETI APOLLÓ	Aranypáva	XI. 2-16l	Délibáb
OMNIA	Zenélő malom	XI. 11-16l	Kolczonay
RADIUS	Kerek Ferkó	XI. 9-16l	Palatinus
SCALA	Zenélő malom	XI. 11-16l	Kolczonay
SZITTYA	Aranypáva	XI. 2-16l	Délibáb
URÁNIA	Kerek Ferkó	XI. 9-16l	Palatinus

— Ha a mozgóképszínházak számát szaporítanák, emelkedne a filmek színvonala is?

— Már hoggyne! A meglévő film-színházak számát feltétlenül szükséges lenne emelni, mert a jelenlegi fogyasztó terület a filmek számára nagyon kicsi.

— Mi a helyzet a film üzleti-része körül?

— Röviden felelek: nálunk való-sággal fejk a filmet, a moziától kezdve mindenki! Azt mondhatom, hogy a filmgyártó inkább lead, mint kap!

— Utóbbi időben egyre több hang hallatszik főleg vidéki viszonylatban, amely egyenesen követeli az u. n. »falufilmjét«.

— Óh, erre én kérdéssel vála-

szolok a kiabálóknak is címezve: Gutenberg 500 éve feltalálta a könyvnyomtatást és mégis, hol van ma a falu olvasnivalója? A filmmel is így vagyunk! Sokat kell tanulni, látni még addig, amikor majd az első falufilmet megcsinálhatjuk.

— Mit szól a most futó külföldi filmek nivåjához?

— Nemzetekenként váltakozik a filmek intelligencia-megnyilvánulásai. Különböző népek, különböző témákat sajátos meglátásaik alapján készítenek el. A közönségünkre hárul az a feladat, hogy értékének megfelelően bírálja el az illető filmet. Tény, hogy sokszor enyhébbek vagyunk az idegen alkotásokkal szemben, mint a magyarral.

Minden rossz, ami magyar, minden jó, ami külföldi

Padányi-Gulyás Jenő egészen tűzbe jön, amikor szinte kérdés nélkül folytatja:

— Legyen már egyszer vége annak a hitvány állapotnak, hogy bár konzervatívok vagyunk, mégsem féltjük a papi talár becsületét a — franciáknál, a gróf sorsát is csak a magyar filmekben, szemérmesek vagyunk, a sikamlós jeleneteket is elnézzük a külföldinél. Nálunk sorskérdéseket csak giccszerűen dolgozhat fel a film témája, azt is főleg csak ha kétszáz éves időköz választ el azok megfilmesítésétől, így készül csapni való és történelminek alig mondható magyar film, azok helyett, amit látni szeretnénk!

Egy kéz kell ide! — szól befejezésül Padányi-Gulyás Jenő. Egy erélyes kéz, amely teljhatalommal intézi a filmek ügyét. Ez lenne az első igazi nagy segítség, hogy filmjeink színvonalát emeljük és legyen merszünk nagyokat is alkotni, nem pedig szerelmi bárgyúságokat vinni a moziközönség színe elé.

Egy kéz bizony! Ezzel a gondolatlaltal szoritunk kezét búcsúzóul Padányi-Gulyás Jenő országgyűlési képviselővel, aki csodálatra méltó módon ezer akadály közepette igyekszik előre vinni a magyar film ügyét napról-napra.

Csontó Menyhért

A Kormányzó

magas kitüntetések adományozott a Filmiroda vezetőinek és operatőreinek

A Kormányzó a magyar filmszolgálat terén szerzett érdemeik elismeréséül dr. Tőrey Zoltánnak, a Magyar Filmiroda vezető igazgatójának, a Magyar Erdemrend Középkeresztjét, dr. May Mayus Tivadarnak, a Filmiroda igazgatójának, a Magyar Erdemrend Tisztkeresztjét, dr. Ágotai Gézának, a Filmiroda igazgatóhelyettesének, a Magyar Erdemrend Lovagkeresztjét adományozta, egyben megengedte, hogy elismerését tudtul adják Kálló Vilmosnak, a Filmiroda híradóosztálya vezetőjének, végül Horváth József, Kerti Lajos, Nagy László, Török Vidor és Zsabka Gyula operatőröknek a Magyar Arany Erdemkeresztet adományozta.

A magyar filmszakma és mozitársadalom osztatlan örömmel üdvözlí a kitüntetett vezető filmeseinket és operatőreinket, akik hosszú évek során át dolgoztak és ezer akadállyal küzdöttek azért, hogy a magyar filmgyártás mind jobban és eredményesebben fejlődhesék.

Festői jelenet a Gróf Monte Christo c. filmből.

Ha elkallódik
egy-egy

Magyar Film

példány,

levelező-lap érte-

sítésre megküldi

A KIADÓHIVATAL

Kilencvennyolc filmet rendezett, Negyven forgatókönyvet írt a 30 éves rendezői jubileumát ünneplő Deésy Alfréd

Folyó hó 7-én házi ünnepség keretében adtak megbecsülésüknek kifejezést a sajtó képviselői és a nem régiben elkészült »Futóhomok« c. film produkciójának vezetői és szereplőgárdája a legrégibb magyar filmrendezőnek, Deésy Alfrédnek, aki most érkezett el működésének 30 éves jubileumához. A film története alig nyúlik távolabb vissza, mint 30 év és éppen Deésy Alfréd volt egyike azoknak, akik a gyermekcipőben járó, tapogatózva induló filmgyártást Magyarországon megindították.

Minden új találmánynak megvannak a maga fanatikussai; így vált rabjává Deésy Alfréd is a gyorsan feltörő filmnek. Nevéhez fűződik a Sztár filmgyár megalapítása, melynek építéséhez ő hozta össze az első 3,5 millió pengőt s ezzel az első filmgyár alapjait vetette meg Európában.

Deésy Alfréd 98 filmet rendezett eddig (természetesen beleértve a nagyszámú némafilmet is, melyből több, mint negyvennek saját maga írta a forgatókönyvét is). Egy idő óta keveset hallatott magáról és csak szorosabb baráti körökkel érintkezve tartotta (felszínen a magyar filmgyártással régi kapcsolatait.

Deésy Alfréd neve — ha el is csendesedtek életében az események — nem ment feledésbe. Azoknak, akik mindent meg szoktak látni, most sem került el figyelmét az ő multja s ennek alapján nyílt mód arra, hogy megrendezette a »Futóhomok« c. filmet.

A háziünnepséget a Pergőképforgalmi Kft. új helyiségében tartották meg, ahol ifj. Güttler Lajos, a »Futóhomok« gyártásvezetője üdvözölte keresetlen szavakkal az ünnepeket. Azután Hidvéghy Vali nyujtotta át az összejött barátok díszes ezüstkoszorúját, melyet könnyekig meghatva vett át az ünnepeket, aki elfogódva emlékezett meg arról a 30 esztendőről, amit a film területén eltöltött.

— Akkortájt a filmgyártás elején még nem voltak műtermek. A díszleteket az udvarokon állították fel, melyeket aztán a legkisebb szél is megmozgathatta s a mozgás a felvételeken is észlelni lehetett. Ekkor merült fel a gondolat bennem az állandó műterem megépítésére, melyet sikerült is felépíteni a mai Pasaréti-úti telepen. Tizenhat tagú társulatunk éjjel-nappal rendelkezésre állott. A díszletezést negyven asztalos végezte, har-

minc vágókisasszony pedig 6 órás turnusokban, egymást váltogatva, teremtette meg egymásután a filmeket. A szereplőgárda is érdekesen alakult — folytatja tovább Deésy Alfréd. — Ekkor indultak el kezem alól, mint filmszínészek, Fedák Sári, Rátkai Márton, Lóth Ila, sőt Bolváry is ebben az időben kezdett filmezni. Akkoriban több filmgyár épült, azonban mi felkészültségben erősebbek voltunk és így gyorsabban, olcsóbban tudtunk szállítani. Filmjeink konkurrencia-képesek voltak külföldön is és nem egy némafilmünk Amerikába is eljutott.

— A kommün alatt mérhetetlen kár érte a gyárat. Széjjelhordták a díszleteket s a beállott idő- és anyagihiányt többé nem sikerült áthidalni.

Azután megemlékezett Deésy Alfréd arról, hogy nagy reményeket fűz a Kolozsváron megvalósítandó filmgyárhoz, melynek létrehozásával sokat nyerne a kolozsvári színművészet is, hiszen a filmgyártásra leutazó művészek gyakran vállalhatnának néhány napos szerepet ezen a régi, híres tradíciókkal bíró színpadon.

A jelenlevők közül még többen kedveskednek ajándé-

kokkal, virággal Deésy Alfrédnek. Ezalatt jegyezzük le a »Futóhomok« adatait. A darabot Szalay László írta, zenéjét Losonczy Dezső szerelte. Szereplői: Hidvéghy Vali, Orsolya Erzs, Egyed Lenke, Cziráky Luczy, a »Kölcsönadott élet«-ben feltűnt Ilosvay Katalin, Alszeghy Lajos, Baksa-Sóós László, Bodnár Jenő, Kürthy György, C. Turán Endre. Gyártásvezető ifj. Güttler Lajos. A film operatőrije Kerti Nándor.

(G. K. E.)

Képviseli: Csizmadia László,
VIII., Aggteleki-u. 4. I. 5.
Tel.: 137-580.

a „BOTRÁNY”, színes film

már a harmadik, amely

Agfacolor

eljárással készült

Agfa

Kamarai felvételek és átminősítések

A Kamara filmművészeti főosztályának miniszteri biztosa a felvételi bizottság javaslatára 1943. október hó 11-én a 6090/1938. M. E. sz. rendelet 44. §-a alapján a filmfőosztály tagjaiként a következő kérelmezőket vette fel:

a művészeti ügyvezetők szakcsoportjába:

19.029/1943. gróf Szapáry Antal, m. ügyvezetőként;

a művészeti ügykezelők szakcsoportjába:

18.675/1943. Bartha Sára Margit, naplóvezetőként,
19.018/1943. Koncz Pál Ottó, naplóvezetőként,
18.613/1943. Lakatos István, filmösszeállítóként,
18.495/1943. Lugosi Zoltán, naplóvezetőként,
18.841/1943. v. Szentkúthy István, naplóvezető,
19.027/1943. Wenner József, naplóvezetőként;

az igazgatási és műszaki ügyvezetők és ügykezelők szakcsoportjába

ad 6.200/1939. Keresztes György, segédfelvetelvezetőként,
19.027/1943. Wenner József, segédfelvetelvezetőként.

A 6090/1938. M. E. sz. rendelet 52. §-ának megfelelően a kamarai tagok névjegyzékében a következő átjegyzések történtek:

Bariss Dezső, a művészeti ügykezelők szakcsoportjába dizlettervezőként felvett tag, ezen minőségének fenntartásával, a művészeti ügykezelők szakcsoportjába m. ügyvezetőként,

Juhász Armand Endre, a művészeti ügykezelők szakcsoportjába másodsegédrendezőként felvett tag, ezen minőségének fenntartásával, ugyanezen szakcsoportba segédszervezőként.

Kovács Ákos, a művészeti ügykezelők szakcsoportjába naplóvezetőként felvett tag, ezen minőségének fenntartásával az igazgatási és műszaki ügyvezetők és ügy-

kezelők szakcsoportjába segédfelvetelvezetőként,

v. Kovács László, a művészeti ügyvezetők szakcsoportjában, mozgóképszínházi C) csoportba m. ügyvezetőként felvett tag, ezen minőségének törlése mellett ugyanezen szakcsoportban mozgóképszínházi B) csoportba m. ügyvezetőként,

Pálinkás Miklós, az igazgatási és műszaki ügyvezetők és ügykezelők szakcsoportjába segédfelvetelvezetőként felvett tag, ezen minőségének törlése mellett, ugyanezen szakcsoportba felvetelvezetőként,

Tátrai László, az igazgatási és műszaki ügykezelők és ügykezelők szakcsoportjába filmgrafikusként, továbbá a művészeti ügykezelők szakcsoportjába másodsegédrendezőként felvett tag, előző minőségének fenntartásával, utóbbi minőségének törlésével, ugyanezen szakcsoportba segédszervezőként.

23 ÉVI SZAKMAI gyakorlattal filmkamarai tag (műv. ügyvezető csoport) elhelyezkedést keres mint kölcsönosztályvezető, vagy UTAZÓ. Összeköttetései vidéki viszonylatban is ki vannak építve. Cím: PUSPÓKI NANDOR, VII., Rottenbiller-utca 5/b. Tel.: 228-556.

Üzemvezető vagy gépkezelő állást vállalok. Papp Ottó, Pestszenterzsébet, Szabadság-u. 8/a.

ÖSKERESZTÉNY fiatalember, szorgalmas, józan és megbízható, a filmszakmában szeretne elhelyezkedni, mint tisztviselő. Komoly filmköleszítő és gyártócégnél állást keres. Cím: Gerner László, Zombor.

Mit ír a sajtó a filmről?

*A Virradat:

Zenélő malom

Zártkörű szakmai bemutatót láttuk. Gratulálunk Kolconay Ervinnek, hogy Lázár Istvánt választotta rendezőül, aki bebizonyítja, hogy operaelemek hang, de főleg finctorok nélkül is édes a Huszka-muzsika. Karácsonyra egész Pest 30 év után újra dudolni fogja a »Tündérrálynő«-keringőt. Sze'eczky, Szilassy, Dayka, Csontos. Vaszary nagyon jók, de ugyanezt mondhatjuk a többi szereplőről is, a rendezés pedig — ismételjük — kitűnő.

A Nemzeti Ujság:

Az Actio Catholica

117. számú filmkritikája

A forradalom grófja. A francia forradalomban játszó olasz történelmi film, a vérzivatarban kivirágzó lizta szerelem meséjével.

Aranypáva. Bűnös szenvedélyek drámai rajza, erkölcsileg is kielégítő megtisztulással.

Az Uj Magyarság:

Az Agrórszakadt úrilány felvételeit befejezték

A Radnay-havasok legszébb tájain, Borsa-fürdőn és környékén készítették el az »Agrórszakadt úrilány« című magyar filmújdonosság külső felvételeit. A film Takács Antal gyártásában, Ráthonyi Ákos rendezésében készült el. A napokban a Hunnia-filmgyár zuglói műtermében fejezték be a filmújdonosság enteriőr-felvételeit. Az »Agrórszakadt úrilány« címszerepét Tolnay Klári játssza, míg a filmvígjáték többi szerepeit Vízváry Mariska, Hajmássy Miklós, Toronyi Imre, Ólvedy Zsóka és Mihályi Ernő alakítja. Most, hogy a műtermi felvételek befejeződtek, rövidesen sor kerül az érdekesnek ígérkező filmújdonosság bemutatására is.

KÜLFÖLDI
JÁTÉKFILMET KERESÉK
MEGVÉTELRE

(NÉMET
OLASZ
FRANCIA
SVÉD STB.)

KÖLCSÖNZÉS CÉLJÁBÓL

CÍM: K. A. VI., LEHEL-Ú. 14. IV. EMELET 13.
TELEFONON TALÁLHATÓ VAGYOK ESTE 9 UTÁN
REGGEL 9 ELŐTT 498-294.

Új filmek

Írta: Fekete István
 Rendezte: Cserépy László
 Zene: Dolecskó Béla
 Főszereplők: Sulyok Mária,
 Páger Antal, Szellay Aliz,
 Vaszary Piri, Mihályffy Béla,
 Fáy Béla, Pethes Ferenc,
 Operatőr: Hegyi Barnabás
 Hossza: 2470 méter
 Gyártotta
 és forgalombahozza:
 Délibáb film
 Bemutatta: Nemzeti Apolló

Nagy vigasztalás, hogy egy-egy jól sikerült magyar film bemutatásával megerősödik bennünk az az érzés, hogy egyáltalában nem szolgált rá ez az ezernyi akadályal, heroikusán küzdő szakma arra a méltánytalan támadásra, amely úton-útfélen érte a legutolsó hónapokban.

A magyar film avatott művészei vagy ha úgy tetszik, munkásai, egyenesbe szegzett fejjel haladnak tovább a fejlődés útján s ha energiájuknak csak egy részét tudják befelelni a filmkockákba, mint művészi teljesítménybe, úgy éjt-napot egybetéve törik fejüket az anyagiak előteremtésén, az engedélyek megszerzésén, az üzleti lehetőségek megtárgyalásain, hogy pusztán létükről gondoskodva teremthessenek, alkothassanak.

Ezt a nagy akarást, a filmnek rajongó szeretetét éreztük

az »Aranypáva« minden egyes kockáján. Ha a film nem is száll mindenütt a művészi értékhatárokon felül, nagyon sok helyen bravúros megoldásokkal tör magasba.

A falu molnára (Somlay) békességben és tisztességben megöregedve írja meg végrendeletét, melynek értelmében malmát egyetlen leányára (Szellay Aliz) testálja. A vízimalom vezetését a jól kipróbált molnárlegényre (Páger) bizza, akit jóformán saját fiának tekint, hiszen kora gyermekkorától kezdve ő nevelte fel. A fiatalok amúgy is »szívelik« egymást s ez a házasság az öregnek is szíve szerint való volna.

A derűs napsütésben egymásután dobálják le a szekérről a mázsás zsákokat, melyeket bravúros mesterfogással kap el a levegőből a nagyerejű molnárlegény. Erejének hasznát is veszi legközelebb, mikor a falu határához közeledő vándorcirkuszok kocsijának kiesik egyik kereke. A keménykötésű legény szemetszúr a truppnak és meginvitálják az esti díszelőadásra. Itt csaknem kiáll a porondra a hetvenkedő eróművész (Kelemen Lajos), azonban menyasszonya kérésére eláll tervétől.

A malom gazdájának el-

ejtett szavaiból megtudjuk, hogy a legény néhai anyja valami artistaféle lehetett s ez a kalandorvér ott lobog a legény ereiben is. Eppen ezért a vándorcirkuszban láttak mély nyomot hagynak a legény lelkében. Malomkövek emelgetésével próbálgatja erejét s magabiztosan emeli fel a cirkusz előtt a délelőtti pihenő szünetében parlagon heverő súlyzót. Az artisták is elcsodálkoznak a műkedvelő legény nyers erején. Egyik artistanó szemévet rá s betoppan a malomba, pazar színekkel ecseteli a nagyvilági életet az egysze-

rű és tisztalelkű embernek. A molnárlegény már megszedült. Ellenállhatatlan vágy fogja el a gazdag, csillogó város után.

Éjszaka vihar süvít keresztül a határon, s a patak medrében elakad egy kocsi. Uta- sa egy városi dáma (Sulyok Mária) biztos fellépéssel kér szállást a malomban. A szemrevaló legény belebámul a vengéd megejtő szemébe s mikor a tapasztalt kácér asszony kiveti rá hálóját, a legény végleg megszedül. Ettől kezdve nincs maradása. A csodálatos idegenről csak annyit tud, hogy ő a szomszédos városban az »Aranypáva« nevű fogadó tulajdonosnője.

A legény az első házi egyetlenkedésnél összepakkolja batyuját s elindul a csillogó város felé. A szép fogadós- nőt udvarló seregének közepén nagy heje-huja közepette látja viszont. Libben a szoknya, repül a pohár, pezsdül a vér s fejetetején áll az egész mulató, mikor ebbe a borgőzös levegőbe belép a molnárlegény. Pusztán megje- enése, szótlan- sága megálljt parancsol és percek alatt halotti csendbe borul a zajos mulató.

A gonoszság diadala soha- sem nehéz a tisztaságon és így a csábító asszonykar kábulatba öleli romlatlan áldozatát. A molnárlegény, mint szerető, néhány napig uraság az új környezetben, de a megaláztatások sorozata óránként hozza az újabb és újabb csalódásokat. Kis híján gyilkosságba is keveredik, s

gyanúja alól csak a véletlen szabadítja ki. Aki a legjobban megalázza, az a szerető, de aki nem felejtette el, az a *hüség menyasszony*. A falu megbocsátó tisztasága önt új lelket a két fiatal szívébe.

A múlt század végének éjszakai romantikáját a *»szeparé«* jelentette. Ma már bárna, lokálnak nevezik a modern ember mulatóit, ahová nem egyszer inkább a pénztelenség elől menekül valaki, mint vagyonokat elmulatni. A szeparés világnak viszont megvolt a maga romantikája is. Az igazi béke, a kicsinyes gondtalanság, ahol csak az eszem-izsom volt a fontos. Erről a világról kitűnő korrajzot ad az *»Arany-páva«*. Néhány figurával, néhány jól felépített karakterrel és zseniálisan összeválogatott díszlettel és kelléktárral keresztmetszetét kap-

juk a kornak. Külön élményt jelentenek az egymásmellé állított típusok: az ebédlőben lábatmosó, tömöttbukszájú *lőkupec* (Mihályffy Béla), a minden kétes üzletre kapható *»selyemfiú«* (Fáy Béla), a tiszta *ártatlanságot*, őszinte megbocsátást sugárzó *leánylélek* (Szellay Alice), a csalástól és görbe utaktól irtozó, *egyenes, magyar ember* (Gárdai Lajos), a kiállhatatlan és nagyképi *circuszos* (Pártos Gusztáv), a végrendelező *apa* (Somlay) és végül a becsületes és jellemes *molnárlegény* (Páger).

Nem emlékszünk magyar filmre, ahol a különféle típusok egymásmellé állításával már korrajzot is tudott adni a rendező (Cserépy László). Kétségkívül ezzel a felkészültséggel sikerült egy séges hangot vonultatni végig az egész filmen, mely ezáltal máris különleges helyet biztosított magának az eddigi filmprodukciók között.

A film kétségkívül Páger személyére épült, kinek egyedülálló művészete magával ragadta az első ízben szereplő Sulyok Máriát is. Meglepő az a felkészültség, talpraesettség és nem utolsósorban feltétlen biztosság, amivel Sulyok Mária ezt a szerepet kockáról-kockára végigéli előttünk. A többi szereplők, így Mihályffy Béla munkácsy festményeire emlékeztető plasztikus figurája, Fáy

Béla zseniális muzsikusalakja, Gárdai Lajos remekbe-készült magyar parasztja, mind egy-egy gyöngyszeme a filmnek. Szellay Aliz másodszer szerepel filmen és jóllehet a feladatot törékeny, leányos megjelenésével kifogástalanul végzi el, még mindig nem ad alkalmat ez a darab részére, hogy játékát megítélhessük. Állandóan néhányzavas mondatfoszlányokat siránkozik végig az *»Emberek a havason«* hősnője.

A rendező munkája néhány jelenetben a világ legjobb rendezőire emlékeztet. Egyenletes munkát azonban nem sikerült végigvinni a filmen, mert viszont más jelenetek a naívság jelét viselik magukon. Pl. a circuszjelenetben szereplő statisztéria nem felel meg a falusi közönségnek. Zenei megoldásból a sok hangszerezen játszó *zenebohóc* muzsikáját még akkor is hajmeresztő hallani, ha létezik ilyen zenebona. Vagy ha van ilyen, úgy egy negyed perc is elég lett volna belőle. Ráadásul — legalább a sajtóbemutatón szereplő kópianál — a

film elején a hangfelvétel sem volt tökéletes. Ugy találjuk, hogy a vágó rövidebbre vehette volna az első mulató jelenetben az asztalon táncoló Sulyok Mária jelenetét, amely a *»Schneider Fáni«* ismétlése. É.ől elmaradhatott volna. — Általában az egész circusz-komplexum nem tartozott szorosan a tárgyhoz. Így művészileg sem sikerült annak részleteiben való megoidása. A súlyokat emelő *Kelemen*, vagy *Páger* izmain érezni lehetett, hogy mindenkor legalább 50–60 kilóval emeltek kevesebbet, mint amit szemléltettek. Valószínűtlenül hatott az is, hogy a kocsni hogyan akadhat el a 25–30 cm mélységű pataokban. Természetesen ezek az apróságok jótányit sem vonnak le abból az egészen jelentős számú ragyogó jelenetsorozatból, ami a nézőnek sokáig emlékezetében marad.

A Délibáb-produkciót elismerés illeti meg újabb filmjéért. Legutóbbi kiemelkedő produkciója a *»Hegyek lánya«* volt, mely hasonló értékekkel gazdagította filmtermésünket. (Gy. K. E.)

Éjjeli zene

Forgatókönyv: Timár Kató

Rendezte: Bán Frigyes

Zene: De Fries Károly

Főszereplők: Kelemen Éva, Sárdi János, Bilicsi Tivadar, Vay Ilus, Ladomerszky Margit, Déri Sári, Halassy Mária, Kertay Lili, Molnár Ibi, Loránt Lenke, v. Gozmány György, Pethes Ferenc, Pálóczy László

Hossza: 2.441 m

Operatőr: Eiben István

Felvételvezető:

Zombory György

Vágó: Kerényi Zoltán

Díszlet: Dudás László

Cenzura: aluli

Gyártotta és forgalomba

hozta: Hunnia

Bemutatta: Fórum

A kisebb vállalatok általában nehezen engedhetik meg maguknak mai körülmények között azt a luxust, hogy kísérletezzenek. Legtöbbször a jól kipróbált utakon kell haladniuk, szigorúan szem előtt tartva a nagyközönség kívánalmait, ízlését, hogy az üzleti siker alapján ne vágják el egy másik film elkészítésé-

nek összes lehetőségeit. A nagyobb vállalatoknak már erkölcsi kötelessége is, hogy a különféle témákkal, új területek bekapcsolásával siker esetén csemegét szállítsanak a közönségnek. De gondoskodniok kell az állami, honvédelmi, társadalmi problémák szükségleteiről is s e sokoldalú feladatkörben nem utolsó sorban esik latba az új tehetségek felkutatása is.

A Hunnia ebben a tekintetben már sok értékes produkcióval ajándékozta meg a magyar filmgyártást s ezeknek a sokoldalú kívánalmaknak a legteljesebb mértékben felelt meg, amit az is igazol, hogy az ország filmgyártását a his nemzetek sorában a legelső vonalba, Európa államai között pedig a harmadik helyre emelte. Ebben a munkában kétségkívül nagy érdeme van Bingert Jánosnak, a Hunnia népszerű vezérigazgatójának, akit ezúttal a fiatal tehetségek nesztorának mutat-hatunk be.

Az *»Éjjeli zene«* csaknem egy fél intézetre való leány-sereget, öt leánytestvért állít egy nevelőnővel reflektorfény-be, akik még meg sem megle-

gedhettek ebben a pompát ígérő gyönyörű fényben. Ugy hiszem, maga a Hunnia vezetőgárdája figyelte a legnagyobb érdeklődéssel, mit is fognak kihozni ebből a bűbajos darabból a nagy remények legújabb letéteményesei. Annyi bizonyos, hogy a főváros közönségét egy csapásra meghódította ez a se-reg fiatal leány. Ehhez azonban az üde fiatalságon kívül ugyancsak nagy szükség volt arra a szeretetre, ahogyan a Hunnia felkarolta a fiatalok ügyét, úgy ahogyan a nagy-papák foglalkoznak az unokákkal...

A film tartalma és mondanivalója nem állít bennünket dilemmasorozatok elé.

A híres énekes (*Sárdi János*) külföldi útjáról hazatérve, közeleg szülőfaluja felé, de előzőleg még *Sopronban* ad egy hangversenyt. Itt is-

merkedik meg a nyugalmazott ezredes (*Bilicsi*) öt bájos kislányával (*Kelemen Éva, Loránt Lenke, Molnár Ibi, Kertay Lili, Halassy Marika*), akiket a nevelőnő (*Vay Ilus*) igyekszik minden erejével kordában tartani. A legidősebb leányka (*Kelemen Éva*) már eladóteánysorban van és eljegyzése is küszöbön áll. A vőlegény (v. *Gozmány György*) amolyan csetlő-botló fiatalember, akit inkább a fizikai és gasztronómiai örö-mök kötnek le, mint amennyire a »lélek« érdekli. Így hát a szépihangú művész me-leg szavai hamarabb csilint-gelnek el a leány szívéhez s mikor felcsendül ablaka alatt a sorozatos éjjeli zene is, fü-lig szerelmes lesz az éne-kesbe.

A zajos leányhálószobában óriási az érdeklődés a szere-

lem minden »mozzanata« iránt. Ez a nagy érdeklődés azonban félreértésekre ad alkalmat, aminek következményeképpen a szigorú papa egymás után utalja intézetbe a temperamentumos hölgyeket. A nótás fiatalemberre is megharagszik az ezredes úr s a világért sem adná egyik leányát sem hozzá, mert annak nőügyei messze meghaladják a vidéki város erkölcsi felfogásának kereteit.

Nagy könnyhullatás azonban az ára ennek a szigorúnak, amit az tör meg, hogy az intézet kipakkolja a Pallay-leányokat, akik fejetetejére állítják az intézet házirendjét.

Na, de a fiatal énekművész sem rest. Szerelmesét, a legszebb Pallay-leányt saját eljegyzéséről megszokteti édesanyjához, s csak a boldogság révében éri utól a hopponmaradt vőlegény, a dühös pa-

pa és az egész kísérő garnitúra.

Az egész film olyan, mint egy frissen illatozó, békebeli habosütemény. Könnyed, édes és jóízű. Amit nyújt, tiszta művészet, mert nem utánoz senkit és semmit, tökéletes mértékben szolgálja a szórakozás lehetőségeit és nincs benne szükség intrikusra, gonosz ázellelre, mert így is kicsendül belőle a legőszintébb optimizmus.

A film nem nélkülözi a vígjátéki elemeknek mulattató porcióját sem, de a mulattatás és a nevetetés ebben a darabban nem azonosak: mulattat anélkül is, hogy nevetetne.

Mindenekelőtt *Bán Frigyes*t, mint rendezőt illeti meg az elismerés ezért a derűs másfélóráért, kedves optimista hangulatért, amit a

film kivált belőlünk. Kétú-nó ötlet volt egy vidéki váro-sunk szépségét kapcsolni a film témájához. Sopron szépségeiből még többet is elbirt volna a film, melynek tájfel-vételei lelketűdítően szép fényképezésben örökítette meg *Eiben István*, a film ki-tűnő operatőre. A rendező és az operatőr közös munkája legjobban érvényesül az országúton vágató kocsijelenetekben, melyet izgalmasan széppé tudtak tenni.

Pazar kis epizód, mikor az intézet hálótermében a legkisebb Pallay-leány, *Loránt Lenke*, mint egy kis majom-fióka veti magát az éppen keze ügyébe eső csillár fogantyújára, hogy ezzel az enivaló felfedezéssel örök időkre hintát csináljon a le-függő csillárból. E helyen kell megjegyeznünk azt is, hogy az újonnan felfedezettek kö-zül *Loránt Lenke*, aki talán a legkevésbé csinos természet-nezve (alacsonyka), *tehetség-re azonban kiugróan jó*. Az életben tapasztalt tempera-mentuma kitűnően simul ké-pekké a filmen és európai viszonylatban is helyet bizto-

sít neki egészen speciális szerepkörében. A lányok kö-zül *Molnár Ibolya* kerek ar-cocskájával és mosolyával már valószínűtlenül szép. Egészen különös magyar szépségtípus, kinek érdekességét a film nem is tudja ma-radéktalanul visszaadni. *Kertay Lili* bájos jelenség, kinek inkább kellemes hangja, mint exteriőre jutott érvényre (ennek a szerepének alapján máris több filmen kapott szerepet a Hunnia felfedezettje). *Halassy Marika* jól végezte el feladatát. A főszereplő *Kelemen Éva*, akinek érdemeit és rátermettségét már a »Tilos a szerelem« c. Hunnia darabban alkalmunk volt ismer-tetni, ezúttal is méltó volt a főszerepre. Fényképezésében nem mindenhol érvényesült egyformán. *Eiben István* remekbekészült fotografiát adott róla a virágos ré-fen felvett jeleneteiben. A nagy kalap és szélesen mosolygó arc a legelőnyösebb beállítást biztosította *Kelemen Éva* nagyszerű filmarcának. *Vitéz Gozmány György* ezúttal va'amivel gyengébb volt, mint a »Tilos a szerelem«

ben, ezt azonban kizárólag szerepének tulajdoníthatjuk.

A film másik meglepetése Vay Ilus. Hasonlíthatatlanul jobb, mint legutóbb az »Anyámasszony katonája« c. filmben láttuk, mert ezúttal mentes minden túlzástól (csupán fogait kell még kevesebbet villogtatni). Ezzel a film-

papa szerepében állítani be, aki a kedélyes és szigorú apa-szerepben hódító volt.

A zene — különösen a »Májusban« c. dalbetét fülbemászó muzsikájával hódította meg a közönséget. A díszletek közül csak a vidéki nagy bálterem maradt szerényebb keretek között, a töb-

telezésük is a már jólismert jellegzetességeket nyújtja. Ezúttal némi változatosságot ad, hogy a megszokott olasz renaissance miliő helyett az események tengelyébe a francia forradalmat állították.

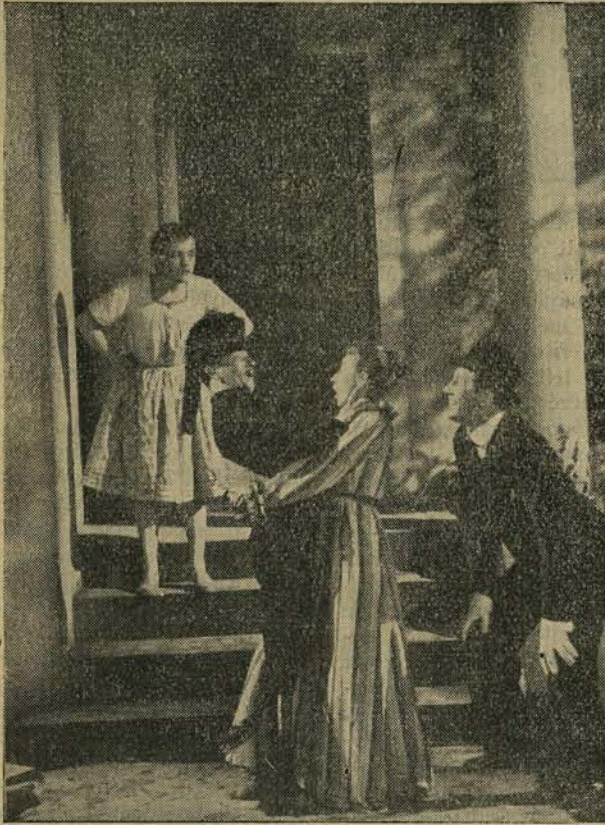
Francesco di Brechard gróf kastélyában a hagyományos évi ünnepségre készülődnek. A nép kezd lázadni és hamarosan teljes erővel kitör a forradalom. A királyi párt kivégzik. Az arisztokraták menekülnek birtokaikról, Francesco bátyja is búcsút vesz, át akar szökni a határon, Francesco azonban helyén marad. Alig maradt néhány hűséges szolgája. Időközben Perault-t kinevezik az egyik forradalmi bizottság elnökének. A nagyravágyó, pénzéhes, korlátolt ember most Francesco tönkretetését tűzi ki célul és a csöcselék ujjongása közben ront be a Brechard-kastélyba. Kezében van az az írás, melyben a legmagasabb fórum felszólítja Francesco grófot, hogy kössön házasságot egy egyszerű leánnyal a nép közül, hogy ezáltal áthidalják a születési ellentéteket. Francesco előbb gúnyos megvetéssel utasítja vissza a felszólítást, kis idő múlva azonban eszébe jut, hogy ezáltal később neki is inkább módjában lenne bosszút állni ellenségein. Engedelmeskedik és Perault lányát, Mariát óhajtja feleségül venni. Perault nem tudja, hova legyen az örömtől, Maria azonban kétségbeesetten tiltakozik és könyörög, hogy válasszon a gróf mását. Kérése nem teljesedik és az esküvő nagy pompával végbemegy.

Este Francesco kegyetlen kárörömmel közeledik feleségéhez, ez azonban elutasítja magától és kijelenti, hogy házasságukat meg nem történtnek tekinti. Hónapok telnek el. Francesco várja a bosszú óráját, mely egy napon el is érkezik: megtudja, hogy Perault különböző gyanús üzeneteket folytat és külföldiekkel áll kapcsolatban. Francesco feljelentést tesz Párisban a kulcsár és házánepe ellen, noha ezzel magát is feláldozza. Ugyanazon nap, mikor a katonák az elfogató parancsral megjelennek a Brechard-kastélyban, jelenti ki Maria, hogy nem bírja tovább a helyzetet: el akar válni. Francesco azt hi-

szí, hogy felesége gyűlöli őt, belégyezik kívánságába. Megérkeznek a katonák és magukkal visznek mindenkit a kastélyból, csak Maria létezéséről nem tudnak. Utolsó pillanatban rohan elő a lány és átlátva a helyzetet, követeli, hogy őt is vigyék a börtönbe. Mikor látja, hogy nem törődik vele senki, hirtelen elszántsággal hangosan fekiált: »Éljen a király!« Természetesen erre őt is letartóztatják. Francesco ebben a sorsdöntő percben megtudja, hogy Maria szereti őt és rájön, hogy ő is viszonozza ezt az érzést. A börtönben találkozik újra a házaspár és egymást átölelve, nyugodt szívvel készülnek a halálra. Utolsó percben azonban másként fordul a kocka. A nép megelégette a rengeteg mézszárlást és megnyitja a börtönök kapuját. Francesco gróf feleségével és a börtönben boldogan indul vissza a régi életbe.

Az alapötlet: a gróf és a polgári feleség egymáratalálása finom és költői. Kár, hogy nem jut kellőképpen érvényre. Kicsit sok a csöcselék durva pusztítását ábrázoló jelenet, kevesebb több lenne, — nehől azonban megrázó erővel elevenednek meg a forradalom egyes szörnyű epizódjai. Általában hibátlan jellem- és korrajzot ad a film. Legnagyobb hibája, hogy egyes dolgokat nem lehet tisztán megérteni, elsősorban Perault külföldi kapcsolatainak hátterét, tulajdonképeni bűnét és árulásának lényegét. Az sem világos, hogy miért kell ezáltal a grófnak is feláldoznia magát. Nem bizonyos, hogy ez a rendezés hibája, lehetséges, hogy kivágtak néhány jelenetet a filmből. A két főszereplő a töle megszokott kiváló alakítást nyújtotta. Amedeo Nazzari férfias, rokonszenves és erőteljes, Luisa Ferida aránylag kis szerepében is meggyőző és drámai. Őt azonban már láttuk szépen fényképezve. Különben pompások a felvételek; láttunk egy napfelkeltét, a hajnali köd gomolygásán átsütő napsugarakat, gyönyörű volt. Általában meg kell dicsérnünk a filmet, határozottan a komolyabb, gondosabb alkotások közé tartozik.

Z. K.

jével kész művész lett, amit a magyar film többé nem tud nélkülözni. Vaszary Pirihez hasonlít stílusa s ha nem válik modorossá, megtartja eredetiségét, kedvenc epizódfigurája marad a magyar filmnek. Bilicsi és Sárdi művésze csupán új állomását jelenti eddigi sikersorozatuknak. Szerencsés ötlet volt Bilicsit a

bi részletmegoldások kellemsen töltötték be térbelileg a filmet.

Régen láttunk annyi derűs arcot, mint az »Éjjeli zene« premierjén s bizonyos, hogy kedves mosolygással tértek pihenőre mind a szereplők, mind a közönség.

Gy. K. E.

A forradalom grófja

Rendezte: Mario Bonnard
Produkción: Consorzio E. I. A.

Beszél: olaszul

Magyar szöveg: dr. Fedák Ágota

Hossza: 2500 m

Cenzúra: aluli

Forgalombahozza:

Déliab Film

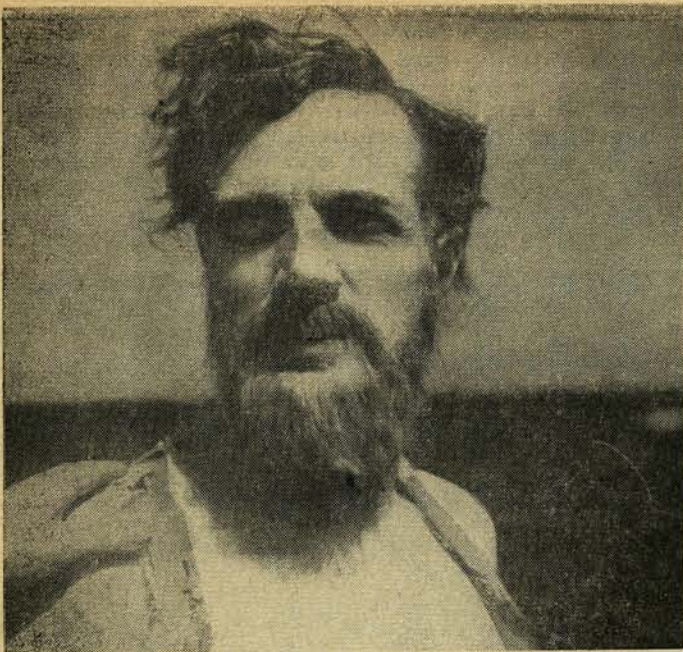
Főszereplők: Amedeo Nazzari, Luisa Ferida

Bemutatta: Omnia

A francia forradalom izgalmas, véres napjai sok le-

hetőséget adnak egy film számára; ebbe a keretbe mindig hatásosan lehet különböző meséket befoglalni. Az olaszoknak különösen alkalmas terület ez arra, hogy újra megmutathassák, milyen nagyszabású tömegjeleneteket, felvonulásokat stb. tudnak filmre vinni. Természetesen a kiállítás bőkezűségében sincs semmi hiány. Bajos már tulajdonképen újat mondani ezekről az olasz történelmi filmekről, mert a felépítésük nagyjából egyforma, a kivi-

Gróf Monte Christo

Írta: *Alexandre Dumas*

Filmre írta: *Charles Spaak*

Rendezte: *Robert Vernay*

Szereplők: *Pierre Richard, Willm, Michele Alfa, Aimé Clairond, Marcel Herraud, Ermete Zacconi, Alexandre Rigault, Henry Bose, Jaqués Baumer, Andre Fouche, Charles Granval, Roger Joffre*

Cenzúra: *aluli*

Első rész hossza: *2.753 m*

Első rész címe:
»Az If vár foglya«

Második rész hossza: *2.478 m*

Második rész címe:
»A bosszú«

Beszél: *franciául*

Forgalombahozza:
Siker (Sláger) film

Bemutatta; első részt: *Korzó*
Második részt bemutatja
ugyancsak a *Korzó*

A film történetében példa nélkül áll, hogy egy témát annyiszor dolgozzanak fel, mint ezt a »Gróf Monte Christo« esetében is tapasztalhatjuk. Jóformán évtizedenként kétszer kerül sor arra, hogy Dumas örök érdekessé- gű regényét újra és újra vi- szontlássuk. Nem kétséges, hogy ha a »Monte Christo« szerzője ma élne, a világ leg- kérettebb forgatókönyvírója lenne, hiszen fantáziája, nagy emberismerete, az emberi ösz- tönöknek maradéktalan tudása és nem utolsósorban nagy komponálóképessége olyan kö- zel áll a nagy tömegek érze-

lemvilágához, amit senki sem tudott eddig megközelíteni.

A híres film története száz évvel ezelőtt játszódik le s története Napoleon utolsó hadjáratával fonódik egybe. Ezzel bizonyos mértékig tör- ténelmi patinát is kap, ami a történet magvát *Edmond Dan- tes* (gróf Monte Christo) »po- litikai« fontosságát indokoltá is teszi.

De nem kevésbé érdekes a száz év előtti élet sem. A postakocsik, vitorláshajók vi- lága merőben más problé- mákkal tüzdelte tele az éle- tet, mint a mai generációét s a magasabb társadalmi osz- tályok gazdagsága az alacso- nyabb osztály szegénysége a ma- nál is nagyobb ellentéteket mutatott fel. Csak egy ma- radt ugyanaz: az emberi hiú- ság, a szerelem, a bosszú, a becsület és becsstelenség és éppen ez az oka, hogy a kis varrólányt vagy kalauzt ép- pen olyan érdeklődéssel töltik el a »Gróf Monte Christo« regénylapjai vagy filmkockái, mint a szórakoznivaló in- tellektuelt.

A mozilátogatók jelentős hányada olvasta a regényt, melynek tartalmát a követ- kezőkben foglaljuk össze:

Edmond Dantés, a Pharao fiatal kapitánya, hosszabb ké- séssel fut be hajójával Mar- seilles kikötőjébe. A késés- nek az az oka, hogy a messze keletről érkező hajó kikötött Elba szigetén, ahonnan Dan- tés levelet hoz a száműzött

Napoleontól a párisi bona- partistáknak. Marseillesben Dantést két szerető szív vár- ja: öreg apja és menyasszo- nya, Mercedes. A kapitány- nak két eltensége van: Cade- rousse, a Pharao kormányosa, aki irigyli Dantés felfelé ívelő karrierjét és Fernand, aki szerelmes Mercedesbe és ve- télytársa szenvedélyében meg- gyűlölte a lány vőlegényét. Ez a két rosszindulatú ember szövetezik Dantés ellen. Név- telen levélben feljelentik az államügyésznél, hogy a szám- űzött császár mellett konspirál. Az államügyész Dantést eljegyzése napján letartóztat- ja és az If sziklabörtönbe csuktatja. Itt sánylik évek en át az ártatlan ember, póre nem kerül tárgyalásra, mert ezáltal kiderülne, hogy az összeesküvésben részes Ville- fort államügyész apja is. Az If börtönében Dantés megis- merkedik Faria abbéval, aki halála előtt rábíz egy titkot és egy tervrajzot. Monte Christo szigetén óriási kincs van elásva, amelyről senki sem tud. Dantés megszökik börtönéből, a tenger hullá- maiból Bertuccio csempészha- jója menti ki. A husz évig be- zárt rab fogadalmat tesz Ber- tuciónak, hogy jóságáért há- lás lesz neki. Elkerül Monte Christo szigetére, megtalálja a fejedelmi kincset és mint dúsgazdag nábob visszatér ha- zájába, hogy megbüntesse azo- kat, akik rabságba hurcol-

ták és megjutalmazza, akik jószívvel voltak hozzá.

Először Caderoussét keresi fel álruhában. Tőle megtudja, hogy menyasszonya Fernand felesége lett, az egykori mar- seillesi hajós nagy karriert csinált, tábornok és vicomte lett belőle és fia van Merce- destől, aki már elfelejtette egykori szerelmesét. Apja nyo- morban halt meg, akít csak Morel, a »Pharao« tulajdono- sa segítette, amíg ő maga is tönkre nem ment. Dantés Busoni abbé álnéven drága gyémántot ad Caderoussennek és az a drágakő lesz az egyik áruló végzete. Feleségével együtt meggyilkolják azt az ékszerészt, akinek eladják a gyémántot. A véletlen játéka folytán Bertuccio kerül a gyilkosság gyanújába, de »Busoni abbé« közbelépése kimentti őt és a törvény ke- zére adja az igazi gyilkost,

Caderoussét. Ezt a minden hájjal megkent gonosztevőt eléri végzete: gályarabságra jut. Dantés most lerója há-lálját egykori főnöke, Morel iránt, vállalatát megmenti a csőd elől és őt az öngyilkos-ságtól. Bertucciót szolgálata-ba fogadja és mint Monte Christo grófja a büntető vég-zet eszközévé lesz.

II.

Gróf Monte Christo, a dús-gazdag főúr Velencében a karnavál forgatagában talál-kozik Mercedes fiával, Albert vicomttal. Az aranyifjút a farsangi mulatságból elrabol-ják Wampa, a hirhedt bandi-ta emberei és csak hatal-mas váltságdíj ellenében en-gedik szabadon. Monte Christo lefizeti a váltságdíjat és ezzel örök hátlára kötelezi Mercedes fiát. Párisban Al-bert bemutatja megmentőjét szüleinek: Fernandnak, akiből Morcerf vicomte lett és Mer-cedesnek, aki az első pillanat-ban felismeri Monte Christo-ban első szerelmesét. De ezt a titkot megőrzi magában;

Bertuccio a gróf majordomusa lett. Tőle megtudja Dantés, hogy az egykori csem-pész fogadott fia Benedetto, aki Caderousse-szal a touloni gályán raboskodik, nem más, mint Villefort államügyész törvénytelen gyermeke. Gróf Monte Christo kiszabadítja Benedottot a rabságból és mint Cavalcanti márkát be-vezeti a társaságba. A léha és becstelen fickóban kitűnő eszközt lát, hogy vele meg-

kompromittáló, hogy az egy-kori Fernand kénytelen a hal-lálba menekülni a felvihar-zott botrány elől. Albert ezért párbajra hívja ki Monte Christot, aki csak úgy áll el attól, hogy a rajta esett sér-tést halálthozó golyóval torolja meg, hogy Mercedesnek megígéri, kímélni fogja fiát. Az egykori szerelmesek drá-mai találkozásán Mercedes be-vallja, hogy mindég szerette Dantést és csak akkor lett Fernand felesége, amikor Dantés halálhírért hozták. Al-bert vicomte beáll az afrikai ezredbe, Mercedes pedig le-mond férje becstelenül szer-zett vagyonáról és visszatér Marseillesbe Dantés apjának egykori házába.

A Cavalcanti márkivá lett Benedotto addig zsarolja egy-kori gályarabtársa Caderousse, amíg a fickó megelégteli a dolgot és végez vele. A haldokló Caderousse leleplezi a »márki« múltját, így kerül Benedetto viselt dolgaiért bír-óság elé, ahol a vádat Ville-fort államügyész képviseli. A tárgyaláson kiderül, hogy a szökött gályarab az ügyész fia. Villefort lemond és az izgalmaktól elborul az elméje. Így bűnhődik ő is a régi bű-nért, hogy örök rabságra kül-dött egy ártatlan embert. Gróf Monte Christo fogadal-mát beváltotta és Haydével, a janinai pasa árvájával el-hagyja Franciaországot. Bú-csútvesz Mercedestől, aki éle-tének egyetlen öröme volt és If várától, ahol húsz évig

netében. Ez a megoldás azon-ban igen helytálló, hiszen a két filmtémát a fogoly és a szabad ember élete közötti kül-lönséget, a hosszú tartalmat, eseménysorozatot csak a re-gény meghamisításával lehe-tett eddig egy műsor tartama alatt lepergetni. Emlékezetünk

szolgálják, hogy a regény hangulatát tökéletesen vigyék vászonra.

A két rész közül a második rész a variánsabb. Kiállításra mérve is ez aratja le az első rész gondosan felépített, fan-tasztikusan érdekfeszítő mesé-jének hatását. Természetesen

szert az 5—6 évvel ezelőtt látott »Gróf Monte Christo« feldolgozásban az eredeti re-génytől eltérő befejezést ka-pott (Mercedes és Dantés a végén egymáséi lesznek). Ver-nay rendezésében a film a legnagyobb mértékben tartot-ta meg kapcsolatát nemcsak tartalmilag, hanem hangulati-lag is.

A szereplők kiválogatása annyira »életmű«, ahogyan a négykötetes regényben fantá-ziankban kirajzolódhatnak elképzelt alakok. Különösen vonatkozik ez a főszereplő Pier-re Richard Wilmre (leg-utóbbi hátsó fedőlapunkon közöltük a képét), aki Edmond Dantés—Gróf Monte Christo alakját személyesíti meg. Gyö-nyörű férfifeje egyformán érvényesül akár torzonborz szakállal, akár frakkban áll előttünk. De szoborszerűen jó akkor is, mikor a titokzatos csuklya alól csak az orr és száj körüli részek láthatók. Játékával már a »Táncrend«, »Moszkvai éjszakák«, vagy a »Rasputin« c. filmekben meg-hódította a közönséget. Mer-cedes szerepét Michele Alfa játssza kitűnően, azonban megjelenésben az elképzelé-sünket főleg az anya szerepé-ben tudja betölteni.

Általában a szereplők a leg-gondosabb rendezői munká-nak vannak alárendelve és minden idegszálukkal, művé-szetükkel azt az egyetlen célt

az első rész eredetisége és korszerűsége filmszerűbb. E téren csupán a díszlettervezőt hibáztatjuk, aki a börtön-je-lenetek szikla-celláit nem ér-zékelteti kellő eredetiséggel. (A kimozgatott cella-elzáró követ túlságosan könnyedén emeli ki Dantés. A kőlapancs oldalán érezni lehet az ujje-nyomatot, mikor a gipsz ráta-pad a díszletre.) Természe-ten ezek az apró, jelentékte-len momentumok ugyancsak eliminálódnak, mikor a film második felében káprázatos díszlet-csodákkal találkozunk.

A nagyszabású film messze felülemelkedik a kalandor-filmek színvonalán s azok előtt is a feltétlen újszerűség erejével hat, akik már a »Gróf Monte Christo«-t bár-mely formájában látták. Ha valami külső körülmény nem játszik közre, úgy a Korzó műsoráról aligha kerül le feb-ruár előtt a francia filmgyár-tásnak ez a remeke.

Gy. K. E.

Felelős szerkesztő:
MATOLAY K. GÉZA dr.

Felelős kiadó:
LIEBER LÁSZLÓ dr.
Kiadóhivatali főnök:
GYIMESY KÁSÁS ERNŐ

Készült a
»Jövő« Nyomdászövetkezet
műhelyében
Budapest, IX., Erkel-u. 17.
Felelős vez.: Demjén Ferenc.

bosszulja Villefort árulását. Nagy estélyt ad, melyre meg-hívja Páris előkelőségeit. Ezen az estélyen leleplezi Morcerf vicomte titokzatos pályafutását, amely olyan

földalatti rabságban sýnlő-dött ártatlanul.

A film két részletben ke-rül a közönség elé bemuta-tásra. Alig van erre példa utóbbi időben a film-törté-

Gróf Monte Christo egyik befejező jelenete.

Budapest,
1943.
nov. 10

V évi.
45. sz.

Egyes
szám ára:
70 fill.

MILITÁRIUM

Haydée szerepét LISA DELAMARE játssza

a Gróf Monte Christo című filmben

Játssza: KORZÓ

Forgalembahezza:
SIKER (Slager) film

SZERKESZTI
DEMATOLAY
K. CÉZA